

Monument dels caiguts del cementiri nou

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Carretera de Corbera, 9.
Emplaçament: Dins del cementiri nou.
Alçada: 175

Coordenades:

Latitud: 41.443174998248
Longitud: 1.8700150027871
UTM Est (X): 405606
UTM Nord (Y): 4588571

Classificació

Número de fitxa: 08091 - 325
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle: XX
Any: 1939-1940
Autoria de l'element: Josep Ros i Ros (arquitecte) atribuït
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Hi ha horaris de visita.
Protecció: Física
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: El recinte està tancat i regulat amb horaris de visita.
Accés: Restringit
Ús actual: Simbòlic
Titularitat: Privada
Titular: Bisbat de Sant Feliu de Llobregat (Carrer d'Armenteres, 35, 08980 Sant Feliu de Llobregat)
Autoria de la fitxa: Martí Picas. INSITU SL

Descripció

En una posició simètrica respecte al panteó de la família Montserrat, i situat a la dreta de la portalada del cementiri, es troba un panteó erigit en memòria dels ciutadans de Gelida que van morir el 21 d'agost de 1936, coincidint amb l'inici de la Guerra Civil Espanyola (1936-1939).

A diferència dels altres panteons mencionats, destinats a famílies locals o estiuejants, aquest monument pertany a un col·lectiu, les famílies de Gelida que van patir els tràgics esdeveniments dels primers dies de Guerra, i que, alineades amb el bàndol revoltat, van erigir aquest monument funerari.

El monument es caracteritza per un rigor compositiu, seguint les normes d'austeritat de l'època i sense elements decoratius superflus. El panteó consta d'un recinte de planta rectangular, elevat sobre dos graons respecte al nivell del sòl, i inclou una tomba lleugerament elevada amb una làpida de marbre que porta la inscripció: "Propiedad de las familias de los mártires".

El perímetre està delimitat per un cademat sostingut per dues columnes de ferro forjat, i un cos central elevat de planta rectangular, amb tres volums: el central, coronat per una creu sobre peanya, i els laterals, més alts, rematats amb un frontó triangular.

Els paraments frontals dels dos volums laterals mostren els noms dels divuit gelidencs morts, mentre que el volum central inclou la inscripció: "A la memoria de los caídos por Dios y por la Patria vilmente asesinados en Gelida el 21 de agosto de 1936".

Observacions:

Actualment, existeix una placa a l'interior del cementiri en favor de la Memòria Històrica dedicada als defensors de la República a Gelida.

Història

Segons l'estudi de Joan Rosselló (2012) del cementiri nou, en referència al monument dels caiguts, l'autoria del disseny del panteó no està documentada, però estima la possibilitat que, per les característiques i la seva cronologia, podria atribuir-se a l'arquitecte Josep Ros i Ros (1885-1951).

L'octubre de 2016, l'Arxiu Gelidenc Maria Morera Martí i Pere Carafí Pascual va rebre la donació de Magda Valls Riba i Josep Lluís Oliva Fumanal d'un conjunt de documentació i fotografies del final de la Guerra Civil a Gelida. El recull de fotografies, que inicialment eren 13, però només se'n conserven 7, del mes d'agost de 1939, documenten l'enterrament de les víctimes assassinades el 20 d'agost de 1936. Entre aquestes, destaquen dues fotografies de la col·locació de la primera pedra del monument als caiguts del cementiri. A més, es va rebre un estat de comptes detallant la construcció d'un panteó al cementiri de Gelida, també de l'any 1939, redactat íntegrament en català.

Posteriorment, l'any 2021, també va rebre la donació d'un diploma titulat *Cuadro de Honor de los mártires caídos por Dios y por España. Gelida*, que fa referència a part dels 21 assassinats a Gelida l'any 1936 en iniciar-se la Guerra Civil.

Al bosc de can Rial, terme de Subirats, lloc on el 1936 foren assassinats el capellà de Gelida, mossèn Martí

Mariner, i Agustí Estruch Bernis de can Llopart de Baix del Puig, hi ha una placa memorialística.

Bibliografia

CARAFÍ, Enric (2016). "Al peu del canó". *Programa Festa Major 2012*, pp. 75-86.

CARAFÍ, Enric (2017). "Anem creixent i no ens cansarem". *Programa Festa Major 2017*, pp. 56-66.

MAURI, Alfred (2022). "Morir a Gelida al segle XVII". *Programa Festa Major 2022*. pp. 72-75.

RIUS, Carme (2019). "La saleta íntima. Una mirada al passat". *Programa de Festa Major 2019*, pp. 51-53.

RIUS, Carme (2021). "Tren, camins i carretera. Un viatge al passat". *Programa de Festa Major 2021*, pp. 34-38.

ROSSELLÓ, Joan (2022) "Els paletes a Gelida a finals del segle XIX". *Programa Festa Major 2022*. pp. 66 - 71.

Enllaços d'interès:

[Programa de Festa Major 2019](#)

[Programa de Festa Major 2021](#)

[Programa Festa Major 2022](#)

